

slaget har, det er at sikre Bøndestanden paa det i samme omhandlede Gods. Det har flere Gange her været omtalt, at Bønderne paa Lehn- og Fideicommissgodset i det Hele taget ere blevne behandlede bedre end paa andet Gods. Den vigtigste Grund dertil er vel den, at dette Gods ikke er i Handel og Wandel, at der saaledes er en mere fri Forbindelse mellem Godsbesidderne og Fæstterne, og noget maa det maaskee ogsaa tilskrives, at Udskiligt af dette Gods har været saa lykkeligt at have særdeles ædle Besiddere, som have vist stor Forskjærlighed for at fremme Bøndestandens Vel. De Fordele, som disse Bønder saaledes have, ville de imidlertid for en Deel tabe, hvis der bliver udstedt mange Bevillinger, hvorved Besidderne sættes istand til at sælge Godset, uden dog maaskee at have Lyst til at sælge det paa billige Vilkaar til Fordeel for Fæstterne. Naar dette kan skee, ville Besidderne drive Godset høiere op end hidtil. — For Dieblicket ere de vel berettigede til at bortfæste Godset til hvem de ville, men de kunne ikke sælge, de skulle bortfæste det. Naar de derimod baade kunne sælge og bortfæste det, saa faae de større Frihed, hvorved Fæsternes Kaar ville forringes. Men, ikke at tale om, at der saa er to Maader, hvorpaa Besidderne kunne disponere over Godset, maa det ogsaa bemærkes, at, naar Godset kan sælges, saa er der mange flere, der kunne blande sig i det. Speculantere kunne ikke saaledes befatte sig med Indfæstningen, som med Kjøb og Salg.

Forslaget kan møde den Indsigelse, at Ministeriet dog ikke kan udstede Bevillinger for hver enkelt Fæstebonde, som kunde have Lyst til at købe. Derfor har jeg ogsaa foreslaaet, at det skal overlades til Ministeriet selv at bestemme, hvor stor en Deel af et Godsets Fæstere, der skal indgive Ansøgning, for at en saadan kan ventes bevilget. Det kan jo være enten Halvdelen eller $\frac{2}{3}$ eller $\frac{3}{4}$ af Godsets Bønder, eller de, som besidde en saadan Størrelse af Godsets Hartkorn. Jeg troer, at man med Tryghed kan overlade Ministeriet at afgjøre dette; kun har jeg ønsket, at det, for at forebygge al Vilkaarlighed, skal bestemmes forud, hvor stor en Andeel, de Søgende skulle besidde af Godset, for at kunne vente, at Be-

villingen vil blive meddeelt. En af mine Bønder har gjort mig den Indvendning, at det vilde være noget Anstødeligt, at Fæstteren skulde søge om Bevilling for Besidderen; men jeg kan ikke finde, at der er noget Anstødeligt deri; thi Bevillingen skal jo dog fornemmelig gives for Fæstterens Skyld. Det kan vel interessere Besidderen at komme til at sælge, men Regjeringen tager sig jo ikke Saameget af ham. Det er jo fornemmelig, for at fremme Selveiendommen og for at forbedre Bøndernes Stilling, at vi ønske, at saadanne Bevillinger skulle meddeles, og saa er der ikke noget Anstødeligt eller Unaturligt i, at den, for hvis Skyld Bevillingen skal meddeles, ogsaa søger derom. Det er jo Noget, som hyppigt er Tilfældet i Livet, at den, som interesserer sig for, at en Anden kan faae en Frihed til at gjøre Et eller Andet, søger at skaffe ham denne Frihed, og at ikke den, som skal udøve Friheden, selv umiddelbart ansøger derom. At Loven, hvis den vedtoges, vilde være til Fordeel for Bøndestanden, troer jeg ikke kan nægtes, og, at den vilde være til Forurettelse for Nogen, kan jeg ikke indsee; thi Besidderen har jo ikke Ret til at faae saadanne Bevillinger; det har jo været og er endnu, om man saa vil, en Raades Sag, og derfor lide Besidderne jo heller intet Tab, fordi Bevillingen ikke meddeles dem, hvis de ikke kunne blive enige med Bønderne om at ansøge derom. Men, bliver Loven vedtagen, vil den have den Nytte, at Besidderne ikke søge om saadanne Bevillinger, undtagen naar de ere enige med Bønderne, altsaa, naar disse ere istand til at købe og Besidderen er villig til at sælge paa antagelige Vilkaar. At denne Lov er af stor Vigtighed, troer jeg fremgaaer af de Dplysninger, som den ærede Indenrigsminister for saa Dage siden meddeelte os angaaende Størrelsen af det Bøndegods, som endnu er bortfæstet. Efter hvad han sagde, udgjorde det Hele med et rundt Tal 108,000 Edr. Hartkorn, hvoraf kun 38,000 Edr. var i privat Handel og Wandel; af de øvrige 70,000 henhørte deels 5000 Edr. under Kronen, deels 9000 Edr. til offentlige Stiftelser, eller tilsammen 14,000 Edr.; hvorimod 56,000 Edr., eller et Par tusinde Tønder over